

Čuvar posljednjeg bunara

Bunar je ugledala sedmog dana bijega. Pojavio se kao točka na eliptičnu obzoru pustinje, i isprva nije pridavala toj sivoj mrlji neki prevelik značaj. Svejednako je nastavila hodati po isušenoj kaljuži baš u pravcu tog znaka koji ju je, iako nije znala što je, nekako fatalno privlačio. Usprkos vulkanskoj jari koju su dvostruka sunca sipala s neba, korak joj se otegne i izubijani krvavi tabani nekako jače živnu i stanu ju nositi k tomu čudnom znamenju koji je nenadano iskrsnuo nasred pustinje. Pomisli kako joj se sreća osmjehnula.

Nije imala sata kojim bi mogla odrediti vrijeme, ali nakon sedam dana njezin je unutrašnji ritam počeo otkucavati u skladu s izlaskom i zalaskom sunaca i zato je sada mogla bez većih poteškoća zaključiti da će skoro pa podne. Gešer, koja baca blagu, zlatnu svjetlost, približit će se na najmanju razdaljinu od Morana, čije su sunčane zrake bijele od vrućeg žara. Njezin je narod to smatrao svakodnevnim ritualom zavođenja. Dva bi sunca koja plešu u višim sferama pokušala udijeliti poljubac jedno drugomu, ali nikada nisu uspijevala, i to je bilo dobro jer proročanstvo je kazivalo da će u trenutku ostvaraja te prдавne žudnje na zemlju sići njihovo dijete od žive vatre koje će spaliti sve koji nisu svakog ciklusa puštali sebi krv kako bi natopili tlo iz kojeg će tada izniknuti plameno cvijeće kojim će se dijete hraniti. Ali njoj je bilo svejedno. Sumnjala je da će doživjeti silazak vatrenog djeteta, zapravo nije ni vjerovala u tu budalaštinu. Više ju je mučilo kako pronaći vodu. U boci joj je preostao još otprilike gutljaj tekućine, ali kada to potroši, osiguran joj je silazak u podzemno kraljevstvo vječnosti. Mora negdje nabaviti vode.

Iznenadan nalet vjetra skoro ju je oborio s nogu. Ono malo prašine što je postojalo na okamenjenome pustinjskom tlu podiglo se u oštar vihor koji joj je grebao lice i pekao ju za oči. Čučnula je kako bi se kako-tako zaštitila od vjetra koji se vrtložio oko nje u nemogućim spiralama. Neki oveći kamen oštarih bridova doletio je iz nepoznata smjera i porezao joj obraz. Osjetila je vrelu krv kako joj se poput suza slijeva u usta. Bila je gorka i imala okus po otrovu.

Bura je prestala naglije nego što je nastala. Ona se podigne, podere komad prljave košulje koju je nosila i prisloni ga na ranu. Crna mrlja ka kojoj je krenula učini joj se većom nego prije. Htjela je krenuti dalje, ali pozornost joj privuče kamen koji ju je ozlijedio. Bio je trokutast, gladak i nalik manjoj oštrici kakva kamenog mača. Posumnjala je da nije to djelo

čiste prirode. Odluči ga ponijeti sa sobom: možda joj nekad zatreba, a kako ju je bio ozlijedio u svom letu, bilo bi pristojno od njega da joj se na neki način oduži.

Pustinja se mijenjala kako je prolazio dan. Uvečer je bila more zlata koje je zračilo pripeku; noću je bila hladan, nezaštićen brisani prostor kojim su gospodarili hajdučki vjetrovi. Jutro je svitalo ružičasto i s obećanjem danje vrućine. U podne, kao sada, ujedinili bi se zemlja i nebo u bijelu masu koja je pulsirala mrtvačkom prazninom znojnog zraka. Svijet kao da je postao bljesak na ubojitu čeliku. A čeličnom je upornošću ona konačno stigla na svoj cilj.

Zgrada se usamljeno izdizala iz horizontale pustinje. Obličje joj bi tamnosiva kugla čiju su kurzivnu plohu tek ponegdje prekidali otvori više slični rupama nego prozorima. Ona zamisli da je to ogromno jaje nekakva divovskoga gmaza polupoloženo u šljunku. Pomisao ju nasmije; njezin je smijeh ušao kroz jedan od otvora i mogla je čuti kako se višestruko ponavlja u utrobi zgrade. Preplaši se: što ako ondje ima nekoga, i sad ju je taj netko čuo i dolazi po nju? Ne, to nije bila mogućnost. Osjećala je u koštanoj srži da ondje netko doista jest, i taj netko upravo otvara oči nakon dugog sna i zadovoljan osmijeh mu bora lice. Sada je prekasno za ikakav bijeg (dosta joj je bilo bježanja). Treba se suočiti s onim što dolazi.

Sjela je na prag onoga za što je pretpostavljala da je ulaz i čekala. Činilo joj se nepristojnim da uđe u zgradu samo tako, bez dopuštenja. Ipak je to nečiji dom. Zato je promatrala polagano udaljavanje Gešer i Morana, i polako zapadala u hipnotičko stanje koje dolazi od prevelikoga gledanja u odsjaj svjetlosti na kamenu, i sve je manje bila ovdje i sada, a sve više ondje i tada, prije sedam dana...

Još jedan prasak protrese nebesku lađu do posljednje matice. Ljudi se guraju oko nje, ona se provlači između panične mase tjelesa i pokušava, poput svih ostalih, dospjeti do kapsula prije nego se ova nekad leteća, metalna grdosija razmrska o tlo i povede sa sobom u smrt stotine nevinih. Zaustavi se; negdje je nastao zastoj, ljudi ne mogu ni naprijed ni nazad, titraju želeći pobjeći s raspadajuće letjelice dok još ima vremena. Umrijet ću ako se ne pomaknem, ona pomisli. Tada se otvori sitan prolaz između uzgibane gomile, ona zahvali svim svetim i nesvetim bogovima jer je rođena sitna i brzo se provuče kroz novonastali klanac. Dođe do pokrajnjeg prolaza u kojem vlada manja gužva. Svi, normalno, u slučaju opasnosti pobjegnu k najvećemu izlazu, umjesto da iskoriste one manje i sporedne. Ona se zna snaći. Poznaje lađu bolje od rodne kuće i uopće ne sumnja kojim putom treba ići.

Oslobodi se struje ljudske rijeke koja ju nosi i za tili čas stigne u sobu za spašavanje, kamo nikada ne bi stigla da je ostala slijediti druge. Katkad je bolje pobjeći.

Mislila je da će u sobi pronaći još veći kaos nego na hodnicima, ali dočeka ju beživotna tišina. (Vani odjekuju eksplozije.) Soba je prazna i ona se zapita gdje se na putu ovamo izgube svi oni ljudi. Prođe prostorijom i dah joj zapne u grlu kad shvati strašnu istinu: preostala je samo jedna kapsula za spašavanje. Jedna jedina. A... i ona je samo jedna.

Zavuče se u udubinu ne veću od ormara, a za njom se zatvore vrata. Kroz malo okno na njima vidi napuštenu prostoriju. Mora reći zbogom mjestu koje joj je dugo bilo dom, ali za nostalgiju nema vremena, uskoro će lađa postati prah i pepeo, a ona ne misli podijeliti tu sudbinu. Ruka joj se približi tipki za izbacivanje.

BUM! Eksplozija! Ne, čekaj... To nečiji dlan udara u vrata kapsule, a na oknu se pojavi izmučeno lice nekog muškarca koji molećivo promatra u nju. »Smiluj se!« zaplače on.

»Žao mi je, ima mjesta samo za jednoga«, reče ona.

»Ne molim za sebe. Spasi nju!« On digne malo dijete koje je vukao za sobom. Djevojčica je prestravljena, u svim trima očima ljeskaju joj se suze, ali ne proizvodi ni glasa. Samo suzno promatra u nju. »Uzmi ju sa sobom!«

Nije predugo dvojila. Razmišljanje o posljedicama nije privilegija onih koji bježe.

»Ima mjesta samo za jednoga.« Pritisne tipku.

(...) Kapsula je sletjela u pustinji, negdje u bespuću njoj nepoznata kontinenta. Ona ponese sa sobom dvije boce vode i paket konzervirane hrane koje je pronašla u kapsuli i uputi se neodređeno nekamo u bezvodni krajolik, ne misleći o smrti kojoj je umakla, ni o smrti koju je posijala, ne misleći više ni o čemu.

Prekrila ju je sjena koja je bila drugačija od sjene zgrade. Probudi se iz snoviđenja u koje je zapala, a sjena joj se obrati na njezinu jeziku: »Izvolite me slijediti.« Ona shvati da je biće sasvim nalik njoj, samo mu se koža svjetlucala na svjetlu jer je bila u potpunosti izrađena od metala. Ona se pridigne i polaganim korakom krene za robotom u mračno ždrijelo zgrade. Za sobom je ostavila samo neoplakana sjećanja.

Zadrhtala je od amplitude hladnoće dok je hodala tamnim hodnikom koji se katkad granao u nenadanim pravcima. Robot je skladno birao kuda trebaju ići, ne sumnjajući u svoj izbor. Izgarala je od mnogih pitanja, ali nijedno se nije uspjelo roditi među njezinim usnama. Osjećala je da će u skorašnje vrijeme saznati odgovore koji joj se vjerojatno neće svidjeti. Zato je promatrala crne, glatke zidove koje su izdubile neznane ruke i tiho pjevuckala

zaboravljenu dječju uspavanku. Postajalo je sve svjetlije i napokon se hodnik rastvorio u golemu kružnu dvoranu s kupolastim stropom i s velikim okruglim bazenom u središtu prostorije. Robot joj reče neka pričeka, njezin će domaćin uskoro biti s njom, i galantno nestane u jednome od sporednih odvojaka. Ponovno je bila sama.

Nije se bojala iako joj je nagon vikao da je sve to bila pogreška. *Zašto si, glupačo, ušla u ovo prokleta mjesto? Umrjet ćeš ovdje, zasigurno.*

Nije se obazirala. Više ju je zanimao bazen u sredini u kojem je bila... VODA! O blažene li providnosti koja ju je dovela ovamo, kako joj je sreća blagonaklona! Usta joj je još više osuše, grlo ju još jače zagrebe od samoga gledanja u predmet svoje želje. Krene prema bazenu da uroni u nj svoje suhe usne, opere prašinu s ispucale kože i napoji se tim slatkim spasom. Klekne na rub i sagne se do crne, zrcalne površine koja se mreškala sama od sebe.

»Ne diraj vodu.« Glas je bio blag i mlitav. No osjećaji koje je pobudio bili su sve samo ne takvi. Nije znala je li to jeza, ili pohota, ili onaj pobožni strah koji je kao mala imala u hramovima. Želudac joj je zgrčio u čvor, a oči poletjele da vide izvor toga neshvatljivoga glasa.

Njezin domaćin približavao se svečanim korakom. Bio je dvostruko veći od nje, širok, plećat, odjeven u surku boje noći. Odisao je veličanstvenošću. Ali nije bio od njezine vrste. Umjesto tri, imao je dva oka, bolje reći četiri, jer na ramenima nije imao jednu glavu, već dvije.

Na nekom putovanju načula je legende o dvoglavima, staroj rasi za koju se nije znalo je li davno izumrla ili se skriva negdje po osamljenim mjestima gdje u tišini oplakuju prošla vremena u kojima su bili gospodari cijelog planeta, a čija je slava nestala u paklu nuklearnog rata. Ona je otkrila istinu. Pred njom stajao je možda posljednji pripadnik toga velikog naroda i sa zanimanjem promatrao što ona radi u njegovu domu.

»Mi ga nazivamo posljednjim bunarom«, rekla je desna glava, a lijeva je kimnula prema bazenu s vodom. »Nekada davno, dok smo mi još bili samo neiskusni mladci, ovakvih je bunara bilo posvuda. Bilo je nužno da postoje. Ali više ih nema. Svi su presušili. Ovo je, draga moja, uistinu posljednji bunar. Posljednji od svoje vrste, posljednji u ovoj pustinji, posljednji na ovom planetu. Posljednji prije kraja svijeta.«

»Ja sam žedna«, progovori ona prvi put nakon sedam dana. Zvučala je kao pustinja iz koje je stigla.

»Budi oprezna ako želiš piti iz ovog bunara. Njegova je voda majka svih ostalih voda, a time i majka sveg života. Može ti dati život koji će trajati dugo, dugo... A može ga i oduzeti jednakom lakoćom.« Lijeva se glava nasmiješi, a desna obliže usnice modrim jezikom. Dvoglavi joj se približio do kraja, bila je skoro u njegovu zagrljaju, mogla je osjetiti njegov miris po prezrelu voću, ali nije se mogla pomaknuti. Bilo je nečega neodoljivog u njemu.

»Ali ne brini.« On se naglo domakne od nje, raskinuvši čarobne niti kojima kao da je bila svezana za njega. »Priredili smo ti jela i drugog pića. Molim te, pridruži nam se. Mora da si iscrpljena nakon tolika puta.«

Sjeli su za stol koji je bio postavljen malo podalje i na koji je robot (valjda njegov sluga) svako malo donosio zdjele s raznovrsnim voćem koje ona nije poznavala te vrčeve s pićima o čijem je podrijetlu mogla samo nagađati. Dvoglavi je dugim prstima pažljivo birao hranu i makinalno ju ubacivao u usta, malo lijeva, malo desna. Ona je samo sjedila.

»Zašto se ne poslužiš?« upita lijeva glava dok je desna pila neku zelenu tekućinu. »Nije otrovno, i veoma je ukusno, vjeruj nam.«

»Zašto to radiš?« upita ona. »Što želiš od mene?«

Glave ju uvrijeđeno pogledaju. »Ružno je misliti da te želimo iskoristiti. Moraš shvatiti, mi smo dugo bili sami i nedostaje nam društva. Razgovori s robotom nisu odviše maštoviti, a kada se dvije glave posvađaju, potrebna je treća koja bi donijela presudu.« Glave se sinkrono nasmiju. Ona se nije smijala.

»Recite mi istinu ili smjesta odlazim odavde.«

Dvoglavi ju pogleda, ne više ljubazno, već s nekim neodređenim stavom. »Misliš li doista da imaš izbora?«

Na čelu joj počnu izbijati graške znoja, ona teturajući ustane, krene polako prema izlazu. Dvoglavi ju je slijedio istom brzinom. Ona počne plakati. »Što želiš od mene?«

On ju samilosno pogleda. »Kao što rekosmo, voda iz bunara daje život, nemoguće dug život. Tako smo mi preživjeli sva ova stoljeća. Ali ne daje *vječan* život.« Te su riječi poderale veo koji joj je prekrivao oči i ona je sada vidjela pravu prirodu stvari: dvoglavi nije bio visok, snažan i moćan. Bio je obični starac u sutonu svog postojanja, sva ona hrana bila je hrpa truleži, a robot hrđava krtija pred raspadom; sve je to bio pričin, paučina laži spletena oko nje s namjerom da ju namami u zamku.

»I što bi ti sad htio od mene?«

Kao da se nećkao. »Shvati: željeli smo ti ugoditi, nikada te ne bismo natjerali ni na što. Ali nama nije preostalo mnogo vremena, a opstanak naše vrste ovisi isključivo o nama... i tebi.«

Ona uzdahne. Iza nje s treskom se zatvore vrata. Svi prolazi koji su vodili iz dvorane bili su zaključani. Bila je zatočena u svom grobu. S jedne joj se strane približavao dvoglavi, a s druge robot. Nema šanse. Prvi put u životu, nije imala kamo pobjeći.

Dvoglavi skoči na nju, ali ona se uspije izmaknuti. Trčala je glavom bez obzira, ali nije imala kamo. Spotakne se na neravninu poda i prokliže sve do bunara. U njemu je na čas ugledala svoj odraz. Malo lice, cijelo u suzama – lice uplakane djevojčice koju nije spasila. Što da napravi? Odgovor koji joj se nije svidio pronašla je u svom džepu. Onaj oštri kamen koji je našla u pustinji. Vrijeme je da on otplati svoj dug.

Posljednjom se snagom osovi na noge i korakne u bunar. Voda joj je ljubavnički milovala izubijana stopala. Dvoglavi joj se približavao, bijesno palucajući smrdljivim jezicima. »Bit ćeš moja! Bit ćeš moja ili ću te natjerati da poželiš da si mrtva!«

»Ja sam već odavno mrtva. Umrla sam zajedno sa svima na nebeskoj lađi. Ovih sedam dana – sve je to bio lažan život. Sada mu je došao kraj. Nitko ne bježi zauvijek.« Ona prinese kamen vratu. Akt je bio tih i brutalan.

Dvoglavi je kriknuo u letalnom strahu. Nakon svih ovih godina, izgubio je u igri za koju se tako pažljivo pripremao. Voda posljednjeg bunara pjenila se krvavo, dajući sada umjesto vječnog života samo vječnu smrt.

Ime i prezime autora: Robert Sviben

Razred: 4.g2

Mentorica: Ljerka Gajski Markulin

Odabrana tema: *Čuvari posljednjeg bunara*